

Kaspi qəzetinin “Teatr” əlavəsi Akademik Milli Dram Teatrının aktyoru, Xalq artisti, Prezident təqaüdçüsü Nürəddin Mehdixanlı ilə müsahibəni təqdim edir.

Könül Əliyeva-Cəfərova: Nə zaman anladınız ki, yaxşı oynayırırsınız?..
Nürəddin Mehdixanlı: Yox, hələ

Mən səfərə çıxıram və bu rollar dünyasında nələrisə öyrənirəm. Başqa bir həyatın içinə düşürsən və əgər o həyatın içində özünü, simanı qoruya bilirsənsə, deməli, ustasan, aktyorsan. Yox, əgər onlardan birinə çevrilsənsə, onda ağıllı tərpenib, vaxtında getməlisən. Bütün rollar məndən götürməli, məndən yaranmalıdır və mən də rola özümdən nələrisə verməyi bacarıram. Amma pərdə

istifadə edəcəyim “material”dır. Mən insanları müşahidə edir, öyrənirəm. Sənətçi kimi də, insan kimi də onlar mənim üçün çox maraqlıdır. Amma bəlli bir yaşdan sonra insanlardan yorulursan, onun boşluğunu, ya mənasızlığını hiss edirsən. İndi hiss edirəm ki, ömrümün qurtaracağına gedirəm və daha çox uzaqlaşib özümə qalmaq, zamanı dəyərləndirmək istəyirəm. Nələrisə çatdırmaq qorxum var. Budur, əslində, mən insanlardan bir az uzaq salan.

D.Y.: Bəziləri aktyora icraçı, bəziləri ifaçı, bəziləri “yaradıcı adam” deyirlər. N.Mehdixanlı bunlardan hansıdır?

N.M.: Aktyor diplomu almaq aktyor olmaq deyil, aktyor yaradıcı adamdır.

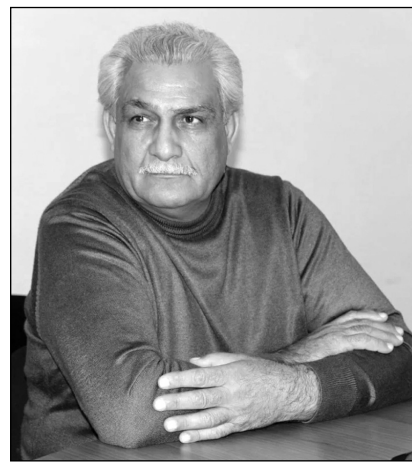
D.Y.: Nədir Nürəddin Mehdixanlı-nın yaradıcılığı?

N.M.: Yaradıcı aktyor improvizatorudur. Dramaturqun qulu, yaxud rejissorun çubuğu ilə hərəkət edən adam deyil. Bizə verilən ömür kontur-xərithə kimidir. Orada sadəcə cizgilər var, sərhədlər var, konturlar var. Cizgilərin içini hansı rəngdə rəngləyəcəyinə isə aktyor özü qərar verir. Yaradıcı aktyor öz obrazları ilə rəngləyir o kontur-xərithəni.

K.Ə.-C.: Nürəddin Mehdixanlının konutr-xəritəsində Şekspir rəngi yox-

N.M.: Əslində, mən ömrümü elə paylaya-paylaya yaşamışam və özüm üçün heç nə eleməmişəm. Bəzənsə sevgi göstərdiklərin o sevgini sənin zəifliyin kimi qəbul edirlər və üstünə gəlməyə başlayırlar. Bəzən sən buna imkan yaradırsan ki, gəl, gəl görək hara qədər gələcəksən? Biz heç bir millətdən istedadsız deyilik. Keçmiş SSRİ-nin ən güclü teatrlarından biri bizimki olub, Orta Asiyada teatrı biz gedib qurmuşuq. Biz sadəcə, bir-birimizi sevməyi, dəyər verməyi unutmuşuq. 90-cı illərdə Türkiyəyə gəndə tamaşalarımıza baxıb “azərilər bizi kahr etdilər” deyirdilər. Yərinizdədir, filmlərinə baxıb gülürdük. İndi görün, kino onlarda necə inkişaf elədi, ildə 4-5 teatr açılır. Bu peşənin həm də cəmiyyəti toparlayan, yığib-yığışdıran bir gücü var. Sovet rejimi bilirsiz, niyə at oynadırdı, çünki onun əlində ideoloji silah kimi teatr, kino, ədəbiyyat var idi. Onda ki, bu ideoloji silah rejimə qarşı çevrildi, rejim çökdü. Bu günə biz, sadəcə, paylaşmağı bacarmırıq, sənəti, səhnəni, rolları paylaşmağı bacarmırıq.

K.Ə.-C.: Arzusunda olduğunuz Şekspir deyir ki, dünya teatrdır, insanlar da aktyor. Səhnədə çox oynayırırsınız, yoxsa həyatda?

mən onu anlamamışam və o iddiada deyiləm.

K.Ə.-C.: İnanmıram!

N.M.: Səmiyi deyirəm.

K.Ə.-C.: Məncə, Nürəddin Mehdixanlı özünün, kimliyinin, Azərbaycan teatrındaki çəkisinin fərqindədir.

N.M.: Təbii, nələyə qadir olduğumu və kim olduğumu bilirəm. Amma, edə biləcəklərimin, qadir olduğumun on faizini edə bilməmişəm.

K.Ə.-C.: Mən də onu deyirəm, böyük şeylərə qadir olduğunuzu nə zaman anladınız?

N.M.: Mən 60 yaşında dərk elədim ki, əslində, çox şeylər edə bilərəm, çünki öyrəndiklərim var. Bu gün o rejissor arzulayıram ki, gəlsin, mənə tapşırıqlar versin, edə bilməyim. O rejissor gözləyirəm, amma hələ ki, o rejissor gəlməyib.

K.Ə.-C.: Meydan oxuyursunuz?

N.M.: Meydan oxuyuram.

Dağlar Yusif.: Yəqin ki, aktyor yaxşı oynadığını düşündüyü gün ölür...

N.M.: Əslində, aktyoru ən yaxşı elə özü bilir. Nə rejissor, nə teatrşünas, nə də tamaşaçı... Aktyor nəyi yaxşı, nəyi pis elədiyini bilir, amma di gəl, etiraf etməyi bacarırmı - məsələ budur. Ən azı, özünə etiraf etməyi bacarırsa, ondan aktyor olacaq, yox, əgər etiraf eləmirsə və hər şeyi düz elədiyini düşünürsə, deməli, artıq bitib.

K.Ə.-C.: R.Dekart deyir ki, düşünürəmsə, deməli, varam. Bunu aktyor sənətinə şamil etməli olsaq, aktyorun varolmasını təsdiqləyən əsas indikator nədir?

N.M.: Səhnənin hara və nə olduğunu anlayırımsa, deməli, varam!

D.Y.: Yeni...

N.M.: Yeni, səhnə tamaşaçı zalından 1.2 m hündürdür, bu, təkə fiziki ölçü göstəricisi deyil, həm də məqamdır: sənin səni dinləyənlərdən, izləyənlərdən nə qədər çox bilməli olduğunu, nə qədər fərqli olduğunu ehyamlaşdırır. Nə qədər fərqli və maraqlısan, sənə baxacaqlar. Yox, onlardan birisənsə, artıq maraqlı deyilsən.

D.Y.: Mənə görə, aktyor min surətdə təcəllə eləyən Budda kimidir. Bu qədər surət içində öz simasını qoruyub saxlamaq Nürəddin Mehdixanlı üçün çətin deyil ki?

N.M.: Simasını itirəndən aktyor olmur. Hər bir rol mənim üçün bir səfərdir.

bağlanandan sonra o qaldı orada, mənə yoluma davam. Kim bunun əksini deyirsə, yalan deyir, demək ki, aktyor sənətinin nə olduğunu anlamır.

K.Ə.-C.: Amma mənə elə gəlir, Nürəddin Mehdixanlı başqalarının həyatını oynaya-oynaya, başqalarının duyğularını yaşaya-yaşaya özünə yaşamağı unutmuş adamdır. Məncə, özünüz də bunun fərqindəsiniz. O ikisi arasında incə bir sərhəd var, o sərhədi keçəndən sonra geri qayıtmaq mümkündürmü?

N.M.: Deyim ki, özüm üçün yaşadım bu həyatda, yox. Mən istədiyim kimi yaşaya bilmədim. Bir yolu gedirsənsə, onu sona qədər gedəcəksən, geriye dönüş yoxdur. Mən daha o tələbə Nürəddinin yanına qayıda bilmərəm, daha bu yol gedilib. Hə, məndən soruşsanız ki, yəndən seçim qarşısında qalsaydım, bu peşəni seçərdimmi? Seçməzdim. Məsələ ondan ibarətdir ki, bu gün bu səhnədə çalışanların əksəriyyəti nə ilə məşğul olduğunun, kim olduğunun fərqiində deyil. Fərqiində deyil ki, yaradan sözü Allahdan sonra aktyora aiddir. İndi siz təşəvvür edin, insan mənəvi-psixoloji və intellektual baxımdan nə qədər hazır olmalıdır buna. Bir az dərinə getdikcə dəyişir-sən və təbii ki, tənhalığa çəkilsən. Ətrafdakı söz-söhbətlər səni yorur. O adamlar xoşbəxtdilər ki, onların maraqlı müsahibləri, öyrənəcəyi adamlar var. O aktyor xoşbəxtədir ki, səhnədə İblis rolunu İblis kimi oynamaq üçün tərəf müqabiləri var. Voleybol oyununu sevirsiniz də, onun gözəlliyi nədir? Top yerə düşməsin. Sən atırsan, o qaytarır, o atır, sən qaytarırsan. İndi təşəvvür edin, sən atırsan, o götürə bilmir.

D.Y.: Mən Nürəddin Mehdixanlını səhnədə pas verən aktyor kimi deyil, topu əlində bərk-bərk saxlayan oyunçu kimi tanıyıram...

N.M.: Qətiyyə, elə deyil! Tamaşaçıları da, tərəf-müqabilərim də yaxşı bilirlər ki, mən səhnədə özümdən çox tərəf müqabilin görünməsinə istəyirəm. Çünki o görünəcəksə, mən də görünəcəm.

K.Ə.-C.: Mənə görürəm ki, N.Mehdixanlı insanlarla, bura sənət dostları, tərəf-müqabiləri də aiddir, özü arasında bir hasar çəkib və hasarın o üzündə çox tənhadır bu adam. Nədir sizi insanlardan belə uzaq salan?

N.M.: Yox, hasar çəkməmişəm. İnsanlar mənim üçün çox maraqlıdır, onlar

dur. Rejissorlar sizi Şekspir obrazlarında görmür, ya özünüz?

N.M.: Çox böyük şövqüm var, sevgim var. Qarsia Lorka oynamışam, fransız dramaturqlarını, Brexti oynamışam. Şekspiri oynamaq ən böyük arzumdur.

D.Y.: Şekspir özü də bundan çox məmnun olardı...

N.M.: Düz üç ildir, Azər müəllimə deyirəm ki, Kral Liri oynamaq arzumdur. Bir yerə gəlib çıxmışam və bu işi görmək, həm də özümü yoxlamaq istəyirəm. Aktyor üçün məhək daşdır Şekspir. Azərbaycan dramaturgiyasında da aktyor üçün məhək daşı olacaq dramaturqlar var. C.Cabbarlı, C.Məmmədquluzadə...

K.Ə.-C.: Hamısını oynamısınız. Heç nə qalmayıb.

N.M.: Adil müəllimin ifamda görmək istədiyi rollar bu rollar idi, Otello idi.

K.Ə.-C.: Otellonun vaxtı keçib...

N.M.: Bilmək olmaz... Məsələn, Dezdemona, təxminən, belə bir söz deyir ki, mən onu taleyinə, çəkdiyi əzablara görə sevdim. Burada yaşın önəmi yoxdur. Məsələn, Fuad müəllim Hamleti neçə yaşında oynayıb? Romeo deyil ki, mütləq gənc olsun. Kral Liri oynamaq ən böyük arzumdur. Hətta saçları da uzatmışam (gülür).

D.Y.: Bayaq dediniz ki, oynadığınız rolları özümdən yaradıram, özümdən qidalandırırım. N.Mehdixanlı Kral Lirə özündən nə verə bilər?

N.M.: Bilirsiz, hər şey prosesdə bəlli olacaq. Bu gün gözümün qarşısında parçalanan, bölünən bir dünya var və bütün bu parçalanmalara, bölünmələrə səbəb nədir? İnsanın öz nəfsinə sahib çıxma bilməməsi. Ən böyük faciə budur.

D.Y.: Siz məsələni qloballaşdırırsız və bizi azdırmağa çalışırsız. Bizə isə sizin ekzistensializmdəki problem maraqlıdır. Məncə, N.Mehdixanlı hər zaman hökm etmək iddiası ilə yaşayır və Kral Lirə onu bu iddia yaxınlaşdırır.

N.M.: Qətiyyə elə deyil. Hökmdar olmaq mənə iddia deyil, belə də bu şey naturamda var. Yərinizdədirsə, mən əfsusam. Bunlar savaşı adamları, dava adamları olublar, imperiya qurublar. Yəqin ki, mənə də o dalğadan nəşə var.

D.Y.: Yeri gəlsə, Kral Lir kimi əlinizdəki hər şeyi ətrafdakılara, özünüzdən sonrakılara buraxıb, paylayıb gedə bilərsinizmi?

N.M.: Məsələ burasındadır ki, biz aktyorlar oynadığımızı boynumuza alırıq. Sizlər bunu inkar edirsiniz (gülür). O ki qaldı mənə, bilirsiz, həyatda oynamağa ehtiyacım yoxdur, çünki nəfsimi idarə etməyi bacarıram. Heç kimdən heç bir umacağım yoxdur və müəllimlərimdən başqa boynumda kimsənin də minnəti yoxdur. Mən yolun əvvəlindən bu yana yalquzaq kimi gəlmişəm.

K.Ə.-C.: Onda belə deyək, N.Mehdixanlı yaratdığı obrazlardan yuxarıdadır, ya aşağıda, hansı daha böyükdür?

N.M.: Böyükdür, ya bərabərdir, deməzdim, bunlar ayrı-ayrı adamlardır.

K.Ə.-C.: Hamlet Şekspiri əsrlərdir yaşadır. Varmı N.Mehdixanlını yaşadacaq bir obrazı?

N.M.: Bəs, Hamletin ədəbi atası kimdir? Şekspir. Vəhdətül-vücuddurlar, ayrılıqda mövcud ola bilməzlər. Yaratdığım Aydınımı böyükdür, yoxsa mən? Mənə elə gəlir, böyük yaradandır!

K.Ə.-C.: Deyirsiniz ki, teatr məscid, məbad, kilisə kimi müqəddəs bir yerdir, çünki insanın özü ilə baş-başa qaldığı yerdir, katarsis yeridir. Bu fikrin səmimiyyətinə inanmıram. Axı, bilirik, teatr dəhşətli konfliktlərin baş verdiyi məkandır həm də. Siz də o qaynar məkanın mərkəzindəsiniz. Necə düşünürsünüz, teatrdə niyə eqolar savaşı baş verir? Aktyorlar nəyi bölüşə bilmir?

N.M.: Siz teatra niyə “arxa qapı”dan girməyə çalışırsız ki?

D.Y.: Bir neçə il bundan qabaq teatrın “arxa qapısı”nı, cəmiyyətə aqib mətbəxdəki iyrənclikləri mətbuat sızdıran Azdramanın aktyorları oldular və siz də bu “hərəkət”in ən fəallırlarından idiniz.

N.M.: Yox, “arxa qapı” o gün açılmayıb, ondan qabaq açmışdılar, bu, bir. İkincisi, gəmi batanda onu xilas etmək lazımdır. Və bəzən səni istəmədiyin şeyləri etməyə zorlayırlar. Kimin üçünsə teatr, sadəcə, vəzifə yeri ola bilər, amma mənim üçün teatr həyatımın mənasıdır. Belə deyək, insan o zaman üsyən eləyir ki, onun üreyinin içinə tüpürlər və onda artıq sən “arxa qapı”, “ön qapı” düşünürsən. Mən 40 il ömrümü verdiyim bir yerin haqqını qorumağa çalışdım.

(Davamı səhifə 11-də)

(Əvvəli səhifə 10-da)

D.Y.: Qoruya bildinizmi?

N.M.: Hesab edirəm ki, müəyyən dərəcədə və müəyyən müddətə, hə. Sizə bir şey deyim, bilirsiz nə var, böyüklerin günahları da böyük olur, amma bəzən böyüklerin günah etməsi üçün də ətrafdakılar şərait yaradırlar. Adil müəllim deyirdi ki, böyük sənəti böyük kişilər yaradırlar. Bu gün sənətdə həm də şəxsiyyət problemi var və bu, müxtəlif əxlaqların toqquşmasına gətirib çıxarır. Bu teatrın problemləri, bilirsiz, hardan başladı? Bir zamanlar “açıq qapı” siyasəti elan olundu və aktyor diplomu olduğuna görə, adamlar axışdılar bura və sənət ab-havasını kordılar.

- D.Y.: Mənim gördüyüm N.Mehdixanlıni sanki heç bir rol, heç bir rejissor, heç bir rəhbərlik qane eləmir. Teatr sənətindən, rejissorlardan, rəhbərlərdən nə umursuz, nə istəyirsiniz?

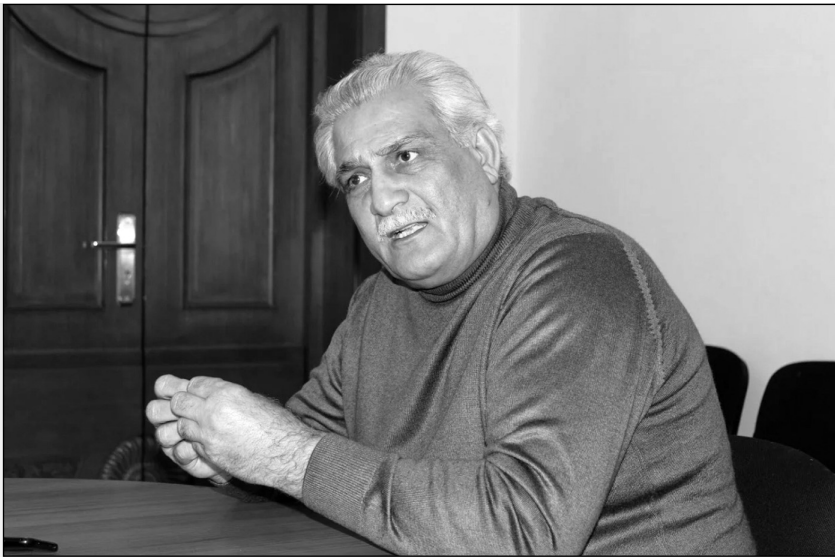
N.M.: Deyirsiniz, heç bir rəhbərlik qane etməyib, bu, düzgün deyil. Bizim çox gözəl bir direktorumuz var idi - Əli İsmayilov. Məşqə baxırdı, qeydlərini edirdi, şəhər işini düzgün görməyən aktyoru çağırırdı yanına və tədbir görürdü. Mənim çox böyük tərəf-müqabillərim olub. Mən Vaqifi oynamışam, Məlik Dadaşov Qacarı. Sonradan Həsənağa müəllim

K.Ə-C.: Sartr Nobeldən imtina etmişdi və səbəb gətirmişdi ki, istənilən mükafat yazıçının azadlığını əlindən alır. Hər hansı ad, mükafat və s. sənətinin yaradıcı azadlığını məhdudlaşdırırmı?

N.M.: Əsl sənətkarın azadlığını heç nə əlindən ala bilməz. Əgər alırsa, demək, o sənətkarın mənafeyyatında problem var. Mən Xalq artisti, prezident təqaüddüşüyəm. Öhdəsindən gələ bilməyəcəyim işin arxasında getmədim. Arxasında dura bilməyəcəyim söz də demədim. Dediym sözün arxasında durdum, cəzasını da çəkdim.

D.Y.: Cəsarətli çıxışlarınızdan danışdınız. Bir dəfə də cəsarətli çıxış edib demisiniz ki, Azərbaycanda teatrşünaslıq məktəbi çöküb...

N.M.: O cümləni kontekstdən çıxartmaq lazımdır. İndi kinoda da, teatrda da kim nə oynayır, deyir dahiyəm. İki sözümdən biri “mən yaratdım”dır. Ona görə ki, nə iş gördüyünə dəyər verəcək o peşəkar adamlar susurlar. Sovet dövründən nümunə gətirim. Tamaşa “Hamlet”, quruluşçu rejissor Tofiq Kazimov, rəssam Tahir Salahov, bəstəkar Qara Qarayev, baş rolda Həsənağa Turabov. Şükufə Mirzəyeva o tamaşanı darmadağın etmişdi: “Ehtiyatlı olun, bu Şekspirdir”.

tına gəlmişən, bilirsən, biz nələ görmüşük?” deyirdilər.

K.Ə-C.: Bəs, siz o sözü gənclərə demisiniz?

N.M.: Yox, deməmişəm. Bilirsiniz niyə? İndi biz sufluyor dövrünün teatrını böyük sənət nümunəsi hesab edə bilərik?! O zaman başqa dövr idi. İndi zamanın sürəti də o deyil. Bu gün teatrın əyləncə növü kimi saysız-hesabsız rəqibləri ol-

N.M.: O gənc aktyor yoxdur ki, onunla bir tamaşada olmayım və oynadığı rol haqqında, məşqlər haqqında söhbət etməyim. Mən bütün tamaşalara baxıram, düşündüyümü deyirəm. Bu yaxşıdır, bu ortababdır, bu yaxşı deyil... Amma incitmədən, çünki bunu deməliyəm. Mən daima öz məsləhətimi verirəm. Bu yaxınlarda K.Serebrennikovun teatrı gəlmişdi, onların 2 milyon avro büdcəsi var. Bu nə deməkdir?! Biz çox arzu edərdik ki, teatrlar kommunal xərclərdən, əlavə dəyər vergisindən azad olunsun. Teatrda nə vergi tutacaqsan?! Herodot deyir ki, əsil şəhər o şəhərdir ki, orada teatr var. Atatürk də deyir ki, teatr bir millətin kultür səviyyəsinin aynasıdır. Teatra oyun yeri kimi baxmaq olmaz. Teatra dəstək olmalıdır ki, o da öz missiyasını yerinə yetirsin.

K.Ə-C.: Bəs niyə səsləndirmirsiniz bu problemləri?

N.M.: Niyə səsləndirmirəm ki?! Hər yerdə səsləndirirəm. Müraciətlər eləmişik. Nə zaman eşidiləcəyik, bu ayrı məsələdir. Biz dövlət sifarişi ilə yaxşı tamaşalar hazırlamışıq, amma daxili imkanlar hesabına böyük tamaşalar hazırlamaq mümkün deyil. Bəli, Azərbaycanda kifayət qədər istedadlı aktyorlar var, yüksək səviyyəli tamaşalar hazırlamaq olar. Qastrola gedib, avropalı tamaşaçıni ayaq üstə alqışlamağa məcbur edən gücümüz var.

K.Ə-C.: Ən böyük müəllimim sovetlərinin küçələri olub demisiniz. O küçələr sizə nəyi öyrədir?

N.M.: Qorxmamağı və sınımmamağı.

D.Y.: 40 illik sənət həyatınızda elə bir səhviniz olubmu ki, bu gün də yadınıza düşəndə sizə əzab versin?

N.M.: İnsan səhvləriylə, günahları ilə kamilləşir. Bütün səhvlərimlə, bütün günahlarımla bu mənim həyatımdır. Təəssüf elədiyim, ağrıdığım, acıdığım kifayət qədər nəsələr var. Və mən onun bir saniyəsindən belə imtina etmirəm.

K.Ə-C.: Səhnədən qorxduğunuz olub?

N.M.: Mən sizə desəm ki, indi də qorxuram, inanmazsınız.

K.Ə-C.: Bu dəfə inanıram...

N.M.: Tamaşa başlamamış heç vaxt səhnə arxasına getmirəm. Tamaşanın başlamasına üç dəqiqə qalmış elan olunur, o zaman gəlirəm səhnə arxasına. İnanın ki, sanki birinci dəfədir, səhnəyə çıxıram və üç dəfə Allahı çağırıram. Bu, mənim sehirli sözümdür “ya Allah, ya Allah, ya Allah” - getdim. Səhnəyə çıxdım, qurtardı...

D.Y.: Sənətkar başqalarından fərqli olaraq özündən sonra da yaşayan adamdır. N.Mehdixanlı özündən sonra özünü necə görmək istəyirdi?

N.M.: Elə Nureddin kimi - dəli-dolu, sözü üzə deyən, heç kimdən qorxmayan, ailəsini, millətini və istedadlı adamları çox sevən...

K.Ə-C.: Dünyaya gəldi Nureddin dəli sevdalar üçün...

*Düşdü bir eşq oduna,
yandı özü, mən səsiyəm -*
Bayaqdan bizimlə danışan N.Mehdixanlının səsi idi, yoxsa özü?

N.M.: Gənclik illərində səslə-küylü olursan, sonra həyat səni rəndələyir, yonur, yontalayır, səs olmaqdan çıxırsan, söz olursan... Sonra da, ey gidi dünya, haradan başladın, haraya gəlib çıxdın... Dağ çayları var, dəli kimi dağı, dərəni eşə-eşə, uçurda-ucurda, gurultuyla, səsküylə gəlir, gəlir... Arana çatanda sakitləşir, başlayır aram-aram axmağa. Mən də aram-aram axıram...

Kral Liri oynamaq ən böyük arzumdur

Əsl sənətkarın azadlığını heç nə əlindən ala bilməz

gəlib, baxın, nələ oynamışam o zaman-da. Mənim davam o olub ki, niyə gürcü teatrı bütün dünyanı gəzir, biz gəzmirik? Niyə, türkmən teatrı “Dəli Domrul” tamaşasıyla bütün dünyanı gəzdirdi, biz heç yerə çıxmadıq. Tələblərim həmişə bunlar olub. Özüm üçün heç nə tələb eləməmişəm. İşimlə məşğul olmuşam və gec də olsa, haqqımı almışam. Mənim rəhbərdən istəyəcəyim nədir ki? İstəyirəm, teatrda nizam-intizam olsun. Hər gün saat 9-dan teatrda oluram. İndiyə qədər bir dəfə məşqə, tədbirə, tamaşaya gecikməmişəm. Azərbaycanda o rejissor yoxdur ki, işləməyim. Vaqif İbrahimovun çoxlu tələbələri olub, amma hamı unudur ki, onun ilk tələbələrindən biri mən olmuşam. Mənim üçün heç vaxt çətin olmayıb onun tamaşalarında olmaq, işləmək. Mənimçün rejissorla işləmək problemi olmayıb heç vaxt.

K.Ə-C.: Bayaq dediniz ki, haqqınızı verdilər, gec də olsa. Xalq artisti adını alandan sonra nə dəyişdi həyatınızda?

N.M.: Heç nə dəyişmədi. O bir mərhələ idi, gəldi, keçdi.

K.Ə-C.: Ola bilməz, heç nə dəyişməsin.

N.M.: Heç nə dəyişmir, inanın mənə. Nə dəyişəcək, adamın istedadını artacaq, savadımı?

D.Y.: İddiası artacaq!

N.M.: İddiası artan adam axmaq adamdır. O bir mənafe dəstəkdir. Sovet vaxtında bunun çox böyük imtiyazları vardı, amma indi heç bir imtiyazı yoxdur.

Rejissor köməkçisi Nəcəf Həsənzadə var idi, tamaşa başlanmamışdan qabaq gedirdi zala, gəlirdi ki, Ədilə xanım gəlib, yaxud Alp Ağamirov gəlib, yaxud başqa teatrşünaslar... Hamı özünü yığışdırırdı ki, zalda teatrşünas oturub. Sonra İlham (Rəhimli - red.) müəllim qoşuldu. Ən xırda detaldan tutmuş, ən böyüyünə qədər tamaşanın hər bir epizodu təhlil olunurdu. Və sonra düzəliş məşqləri başlayırdı. Uzun illərdir ki, teatr tənqidi teatra münasibətdə fəaliyyətdə deyil. Mən bunu nəzərdə tutmuşam.

K.Ə-C.: Mən də məsələni belə qoya bilərəm: “kor atın kor nalbəndi olar”.

N.M.: Yox, yox, elə deyil. Məsələ, əsərin müəllifi vəzifə sahibidir. Teatrşünaslar gəlib otururlar, tamaşaya baxırlar, tamaşanı qoyub əsəri müzakirə edirlər. İlham Rəhimli, Məryəm Əlizadə, Aydın Talibzadə bu sahənin professorlarıdır. Onlar yazmalıdırlar ki, aktyor bilsin nə doğrudur, nə yanlış. O ki qaldı aktyor məktəbinə, bəli, dünənkilər fədai idilər. Bizdən fərqli olaraq, onlar daha çox vurğun idilər bu sənətə, daha çox teatral həyat yaşayırdılar. Amma axı, biz o tamaşaları da görmüşük, ölməmişik, şahidlik. Bu günü inkar etməkdən ötrü dünənə həddən artıq şişirtmək də yanlışdır, axı. Bir var, zamanına görə yaşayan sənətkar, bir də var zamanından böyük sənətkar. Mən 1978-ci ildə təyinatla bu teatra gəlmişəm. Mən gələndə mənə böyüklər mənə “ey, ay bala, sən nə vax-

duğu bir vaxtda tamaşaçı zalı ağzına qəder dolu olursa, deməli, var. Ramiz Novruzunu necə inkar etmək olar? Yüksək səviyyəli aktyordur. Bəsti Cəfərovunu - çox gözəl yaradıcılıq işləri olub, inkar edə bilməzsən, axı. Aktyoru yaşadan nədir? Repertuardır, roldur, əzizim.

D.Y.: Bu gün çalışdığınız teatrın peşəkarlıq səviyyəsini necə qiymətləndirirsiniz? Sizcə, Azdrama müasir teatr düşüncəsinə, dalğasına köklənə bilirmi?

N.M.: Köklənə bilir, özü də necə lazımdır, köklənə bilir. Mən sizə bir şey deyim. Dünyanı da gedib görmüşük, xəbərsiz deyilik. 12 ildir, “Xəcalət” tamaşasını (dramaturq-H.Mirələmov, rejissor-B.Osmanov-red.) oynayırdıq. 2011-ci ildə bu tamaşa və “Lənkeran xanının vəzirini” ilə Gürcüstana qastrol səfərinə getmişdik. Marcanişvili teatrında oynadıq. Tamaşadan sonra 2 saat qrim otağına gedə bilmədik. Zalda da Gürcüstanın mədəniyyət naziri, müavinləri, millət vəkili, teatr rəhbərləri, baş rejissorlar, aktyorlar, sənət adamları... Bir az yemək yedik, səhər saat 5-ə qədər tamaşanın müzakirəsi gəldi. Ondan sonra Yaltaya festivalına iştirak elədik. Yeganə tamaşa bizim tamaşamız oldu ki, böyük müzakirəyə səbəb oldu, onun haqqında yüksək fikir söylənilirdi. Mən onu kamil dramaturgiya hesab etmirəm. Sadəcə, rejissor pyesi yaxşı işləmişdi. Yəni, demək istədiyim odur ki, biz getmişik, onları da görmüşük. Sadəcə, onların imkanı bizdə yoxdu. O teatrlar ildə 10-12 xarici ölkə gəzirilər. Demirəm ki, biz dünyanın ən yaxşıyıq, amma dünyanın ən pisi də deyilik. Bu gün Azərbaycanda kifayət qədər yaxşı rejissorlar var, onlar çox keyfiyyətli iş qoya bilərlər ortaya, amma hər şey maddiyyata bağlıdır.

D.Y.: Azərbaycan teatrının ən böyük problemlərindən biri də nəsil arasında rabitəsizlik, ünsiyyətsizlikdir. Teatr sənətinin nəzəriyyəsinə bələd biri kimi bildiklərinizi, təcrübənizi bölüşdüyünüz tələbəni, yetirməni olubmu?

13 dekabr 2018

WWW.KASPI.AZ

TEATR

11